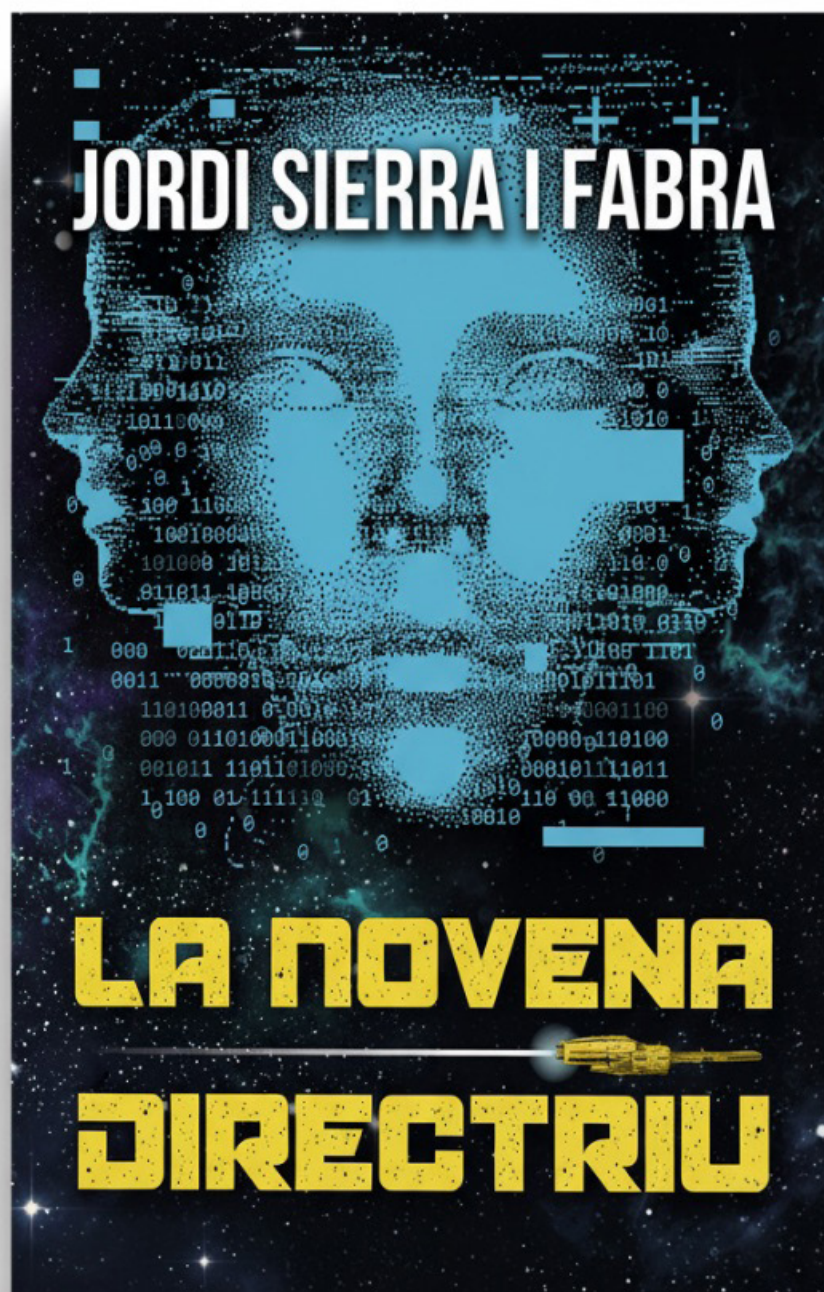

Guia de lectura

Guia de lectura

A continuació teniu una sèrie de propostes per ampliar i millorar l'experiència lectora de *La novena directriu*. La guia està pensada per poder aplicar-la a les aules, als clubs de lectura o a la lectura individual, i com a suport per a tot tipus de mediadors: ensenyants, bibliotecàries, pares, mares, avis...

1. Abans de la lectura: propostes per a analitzar la informació que aporten els paratextos (imatge de la coberta, biografies dels autors, sinopsi...).

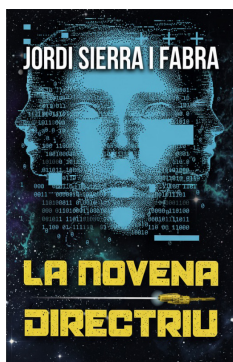
2. Durant la lectura o lectura acompanyada: preguntes sobre passatges o escenes concretes del llibre, que ajuden a la comprensió o que inciten a la reflexió.

3. Després de la lectura:

- Conversa literària/Club de lectura: preguntes genèriques o més específiques que inciten a la conversa i la reflexió sobre aspectes rellevants de l'obra i com relacionar-los amb temes d'interès dels lectors.
- Projectes: idees per anar més enllà de la lectura.

Això sí, recordeu que aquesta guia només és una proposta d'activitats al voltant de la lectura, amb caràcter orientatiu. No cal fer tots els apartats ni fer-los exactament igual. Totes les propostes es poden adaptar a la idiosincràsia del grup o a l'evolució de la conversa literària.

1. ABANS DE LA LECTURA

► Coberta

1. Què representa la coberta del llibre i quina relació té amb el títol?

.....

.....

.....

.....

.....

► Contracoberta

2. A la contracoberta, podem llegir: «En un món on la intel·ligència artificial ja no és ficció, la pregunta sobre què ens fa realment humans és més urgent que mai.» A què es refereix? Com és la societat actual? Raona la resposta.

.....

.....

.....

3. Per parelles intenteu respondre les preguntes de la sinopsi i després feu-ho extensiu al grup classe:

- Què significa ser humà?
- Es poden programar la consciència i els sentiments?
- Què succeeix quan una norma decideix qui viu i qui mor?

► Ciència-ficció

4. Abans de començar a llegir el llibre, investiga i aprofundeix en el gènere de la ciència-ficció.

Segons el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, és un «gènere literari i cinematogràfic basat generalment en l'exploració de les possibilitats imaginades de la ciència, la tecnologia, la societat i la vida del futur.»

5. Prepara una presentació oral en grups de tres sobre la ciència-ficció seguint el guió següent:

- Orígens del gènere literari
- Característiques generals
- Tria de tres novel·les destacades (es poden escollir de la llista proporcionada o si es vol es pot fer una proposta pròpia consensuada prèviament amb el vostre professor o professora):
 - *La guerra dels mons* de H. G. Wells
 - *1984* de George Orwell
 - *Jo, robot* d'Isaac Asimov
 - *El dia dels trífids* de John Wyndham
 - *Fahrenheit 451* de Ray Bradbury
 - *Duna* de Frank Herbert
 - *Els andròides somien xais elèctrics?* de Philip K. Dick
 - *Pòrtic* de Frederik Pohl

► Jordi Sierra i Fabra

6. Realitza un cartell digital (amb alguna aplicació que sàpigues utilitzar) sobre la biografia de l'escriptor Jordi Sierra i Fabra. Hi pots incloure fotografies i imatges de les cobertes d'alguns dels seus llibres més coneguts. Després presenta el cartell a classe i fes una valoració individual de cada presentació.

2. DURANT LA LECTURA

L'obra està composta per tres relats: *La novena directriu*, *La porta del més-enllà* i *Sol*. Observa les il·lustracions de Pere Fuster que acompanyen el llibre.

1. Creus que s'adiuen al contingut de l'obra? Per què? Raona la resposta.

.....

2. Descriu el dibuix que presenta el primer relat a la pàgina 8.

.....

3. Per què creus que a cada títol d'apartat hi ha el petit dibuix d'una nau?

.....

4. Com és la il·lustració que presenta el segon relat?

.....

5. Com és la il·lustració que presenta l'últim relat?

.....

.....

6. Com és la il·lustració que presenta l'epíleg final de Carles Sierra?

.....

7. I el dibuix d'AI que acompanya l'epíleg de la pàgina 239?

.....

.....

.....

La tipografia

El grafisme dels títols de cada apartat segueix la mateixa estètica que el de la coberta per donar coherència i unitat a l'obra.

8. Dissenya una altra possible tipografia que creguis que s'adeqüi amb el contingut d'IA i ciència-ficció del llibre. Pots utilitzar algun programa de disseny que coneguis, com per exemple, el Canva. Tot seguit, presenta-la a classe i justifica'n el disseny. Pots exemplificar la nova tipografia amb el títol del llibre, el dels altres relats i també dels capítols.

La novena directriu

La novena directriu és el relat més llarg, a mode de nouvelle (novel·la curta). Consta d'un pròleg, una primera part, una segona part i un epíleg. Aquesta narració és la que dona títol al llibre. Per tant, ocupa un lloc destacat en l'obra.

9. En què consisteix el pròleg?

.....

.....

.....

.....

10. Què són les Lleis de la robòtica d'Isaac Asimov?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. A què fa referència el títol d'aquesta primera part?

.....

.....

.....

12. Per què creus que es tracta d'un relat de ciència-ficció? Raona la resposta.

.....

.....

.....

.....

13. Les missions que tenien els astronautes difereixen de les possibles de l'actualitat? La ciència-ficció, doncs, es pot basar en la realitat? Raona la resposta.

.....

.....

.....

14. «Activin la càpsula. Ho sentim molt. Apliquin la novena directriu.» Què significa aquest missatge, provinent de la Terra, que els astronautes han aconseguit desxifrar?

.....

.....

.....

.....

SEGONA PART: LA BATALLA PER LA SUPERVIVÈNCIA

15. «Quant temps fa que intenten legislar les màquines i la seva relació amb els humans? Cada cinc anys cal canviar les lleis! No et fa pensar, això? Arribarà el moment que una màquina serà més valuosa que una persona!».

Penses que les màquines i persones viuen en tensió? Per què creus que s'han de canviar les lleis cada cinc anys en el context del relat? Creus que pot ser més valuosa una màquina en un futur? Raona la resposta.

.....

.....

.....

.....

.....

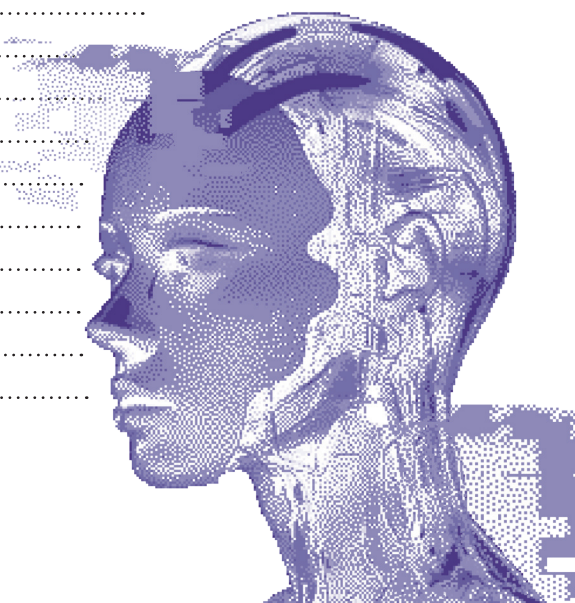
.....

.....

.....

.....

.....

16. Per què no funciona el test d'empatia de Henderson-Klauff per descobrir qui dels tres és una màquina?

.....

17. En quina altra novel·la de ciència-ficció apareix un test semblant d'empatia, anomenat Voight-Kampff?

.....

.....

18. Com interpretes que acaba la segona part?

.....

.....

.....

19. Quantes màquines hi ha en realitat?

.....

Epíleg

20. Què descobrim a l'epíleg?

.....

.....

.....

21. Quin dels tres andròides resulta més competent?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

22. Comenteu aquest fragment per parelles: «Tot això és clau per determinar la capacitat de les nostres màquines en la presa de decisions! Com colonitzarem Mart sense conèixer a fons la nostra força operativa o el grau de reacció davant l'adversitat? Hi enviarem màquines que creuran que són éssers humans per saber a què ens enfrontarem després quan hi anem de debò. I en missions amb humans, el mateix. El que estem fent pot determinar el futur de la nostra espècie!». Creus que els humans tenen dret de fer aquests experiments amb les màquines? Raona la resposta.

.....

.....

.....

.....

.....

23. «Els demanem a ells que s'atenguin a la novena directriu i nosaltres estem transgredint la cinquena i la vuitena.» Quines són aquestes directrius? I per què les transgredeixen? Què n'opines?

.....

.....

.....

.....

.....

24. Reflexiona sobre el final:

«—I si us van crear junts, amb implants harmonitzats?

L'Ilsa es va empassar la saliva.

—Quina ximpleria! —va remugar.

Però el cor li va començar a bategar una mica més de pressa del que era normal, mentre un punyent vertigen li sacsejava el cap.»

Quina reacció té l'Ilsa? Què ens dona a entendre aquest final?

.....

.....

La porta del més-enllà

Consta de 4 capítols i és el relat més curt de tots.

25. Què et suggereix el títol? Raona la resposta.

Resposta oberta.....

.....

26. Per què l'astronauta Cyrus Naget és famós al planeta Terra?

.....

.....

.....

27. Què passa quan travessa la porta?

.....

.....

.....

28. Per què és la porta del més-enllà?

.....

29. Per què decideix destruir la porta amb la pistola tèrmica?

.....

30. Com acaba?

.....

31. Per què no pot morir?

.....

32. Com interpretes aquest relat i quina relació pot tenir amb la IA? Raona la resposta.

.....

.....

.....

.....

33. Creus que en un futur podrem viatjar en el temps? Suggereix avantatges i inconvenients d'aquest hipotètic viatge que s'ha tractat a bastament en diferents obres de ciència-ficció, per exemple, a la saga de pel·lícules de *Retorn al futur*.

.....

.....

.....

.....

Sol

Aquest relat està compost per dotze capítols curts.

34. Què pot significar el títol?

.....

L'espill

35. Per què es diu "L'espill"?

.....

.....

Max

36. Descriu l'aspecte d'en Max.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

37. A l'inici del relat hi ha una imatge d'en Max. Creus que s'adequa a la descripció? Raona la resposta.

.....

.....

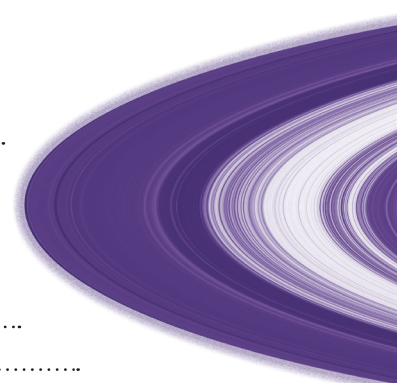
.....

.....

Espai

38. Què descobreix en aquest capítol?

.....

Silenci

39. Per què es titula “Silenci”?

.....

Destrucció

40. Per què es titula “Destrucció”?

.....

Ordinador

41. Com ho fa per activar l'ordinador de la nau?

.....

Mare

42. Qui és la Mare?

.....

43. Quina informació li proporciona la Mare a en Max?

.....

.....

.....

.....

.....

44. Per què s'ha despertat en Max?

.....

.....

.....

Moments

45. Quin comportament té en Max en aquest capítol?

.....

.....

.....

.....

Silencis

46. Què comença a experimentar en Max?

.....

.....

.....

47. En Max pregunta a la Mare si somia. És propi d'una màquina? Raona la resposta.

.....

.....

.....

.....

Somnis

48. Què somia en Max?

.....

.....

Simulador

49. Per què a en Max li agrada utilitzar el simulador?

.....

.....

.....

.....

50. El comportament de la Mare és propi d'un ordinador?

.....

.....

.....

Decisions

51. Quines decisions pren en Max?

.....

Començament

52. Quins noms posa als futurs nadons?

.....

53. Què és el que més desitja i per què? Raona la resposta.

.....

54. Per què es diu "Començament"?

.....

55. Reflexiona sobre el relat i el títol de *Sol*. En Max, que se sent sol, canvia? Al final segueix estant sol? Raona la resposta.

.....

.....

.....

.....

56. Creus que les màquines poden tenir sentiments? Es poden humanitzar?

.....

.....

.....

.....

57. Penses que en Max fa bé descongelant els embrions? Per què la Mare no li ho impedeix? Raona la resposta.

.....

.....

.....

.....

3. DESPRÉS DE LA LECTURA

1. Quin dels tres relats t'ha agradat més i per què? Raona la resposta.

.....

.....

.....

.....

.....

2. Què tenen en comú?

.....

.....

.....

.....

.....

3. Per què aquest llibre és una provocació, una invitació a pensar, sentir i qüestionar, tal com s'esmenta al text de la contracoberta? Què has sentit i què t'has qüestionat?

.....

.....

.....

.....

Proposta de coberta nova i il·lustracions noves

4. Dissenya una coberta nova del llibre i tres il·lustracions interiors, una per a cada relat, amb alguna aplicació que coneguis. També pots fer les il·lustracions a mà. Després presenta-les a classe i justifica'n la proposta.

5. A continuació, crea les imatges amb alguna eina d'IA i compara-les amb les originals del llibre, fetes per Pere Fuster, i les teves pròpies presentades abans a l'aula. Quines diferències i semblances tenen? Raona la resposta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Epíleg de Carles Sierra

6. Després de llegir l'epíleg de Carles Sierra, converseu a classe a partir de les preguntes de cada apartat:

- Podem saber si estem parlant amb una persona o amb una màquina?
- Hi ha diferents tipus d'IA?
- Quines coses de la nostra intel·ligència intenten imitar les màquines?
- Quan es crea una intel·ligència artificial, hi ha algunes normes que s'han de seguir?
Els investigadors han de respectar regles com les que surten a la primera història?
- Hem de deixar que les màquines prenguin decisions per nosaltres? Sempre?
Només a vegades?
- Podrem fer màquines «conscients»?
- Qui controla la IA al món?
- Com la IA afectarà la meua feina futura? Què haig d'estudiar per poder tenir feina?

7. Responen i reflexioneu també sobre les preguntes que hi ha a la conclusió:

- Quines coses creus que pot fer la intel·ligència artificial per ajudar les persones?
- Quines coses no hauria de fer mai?
- Com t'imagines el teu futur vivint amb màquines intel·ligents?

8. Valoració final

- Què t'ha sorprès de l'epíleg?
- Què has après? Per què?

► Projectes

1. Dramatització del relat *Sol* per a un pòdcast

Passos per seguir:

- Assaig de la recitació del text (tenint en compte el to i l'entonació adequats).
- Gravació de la dramatització del relat en un programa àudio que coneguis.
- Edició i ús d'efectes sonors i musicals per acompanyar el relat (ús de recursos d'algun banc de sons i músiques lliure de drets o creació musical pròpia amb algun programa de música que coneguis).
- Publicació en un pòdcast del centre i posada en comú davant la resta d'alumnat.

2. Anàlisi comparativa entre la novel·la *Els andròides somien xais elèctrics?* de Philip K. Dick, la pel·lícula *Blade Runner* i *La novena directriu*

Passos per seguir:

- Recerca d'elements semblants i elements diferenciats
- Anàlisi dels personatges
- Les temàtiques tractades

3. Booktràiler radiofònic del relat *La porta del més-enllà*

Passos per seguir:

- Redacció d'un text breu que resumeixi l'argument de forma suggerent sense revelar el final.
- Assaig de recitació del text amb el to i l'entonació adequats.
- Gravació del text amb un programa d'àudio que coneguis.
- Edició i ús d'elements sonors i musicals per ambientar el booktràiler radiofònic.
- Emissió del booktràiler en una ràdio escolar o local si hi ha relació.
- Publicació del booktràiler en un pòdcast o web del centre i posada en comú davant la resta de l'alumnat.

Treball sobre la intel·ligència artificial a partir de l'epíleg

4. Qüestionari sobre la IA

- Què és per tu la IA?
- Quina fas servir i per a què?
- Creus que en fas un bon ús?
- Quina altra IA t'agradaria utilitzar en el teu dia a dia per millorar la teva vida?
- Com et fa millor persona?
- I millor estudiant?
- Creus que pot passar una situació semblant descrita en els relats en un futur?
Quina i per què?
- Creus que podran pensar les màquines?

5. Pràctica amb la IA

- Escull una eina IA.
- Estableix un diàleg amb ella.
- Fes-li preguntes sobre la ciència-ficció o sobre temes del llibre que t'han despertat interès.

- Reflexiona com ha anat i què t'ha cridat l'atenció.
- Posa-ho en comú amb el grup classe.

6. Creació d'un assaig argumentatiu sobre l'ús de la IA

- Selecció d'avantatges i inconvenients.
- Redacció i presentació del text de forma oral davant l'alumnat i també del centre.
- Realització d'un mur digital (amb un programa que coneguis i sàpigués utilitzar) amb tots els treballs realitzats al web del centre per tal de conscienciar de la importància de l'ètica de la IA.

7. El cinema de ciència-ficció

- Quina pel·lícula de ciència-ficció t'agrada i has vist?
- Què té en comú amb el llibre que acabes de llegir?
- Prepara'n una infografia (amb alguna aplicació que sàpigués fer servir) amb els elements en comú i els que són diferents i exposa'l després davant el grup classe.

8. L'essa-efa catalana

Prepara una exposició sobre la ciència-ficció en la literatura catalana i presenta-la a classe amb algun suport digital.

Guió previ:

- Història del gènere
- Tres autors i novel·les principals (sinopsi i repercussions)

Per acabar es pot exposar també davant la resta de l'alumnat del centre.

